

(0/38)

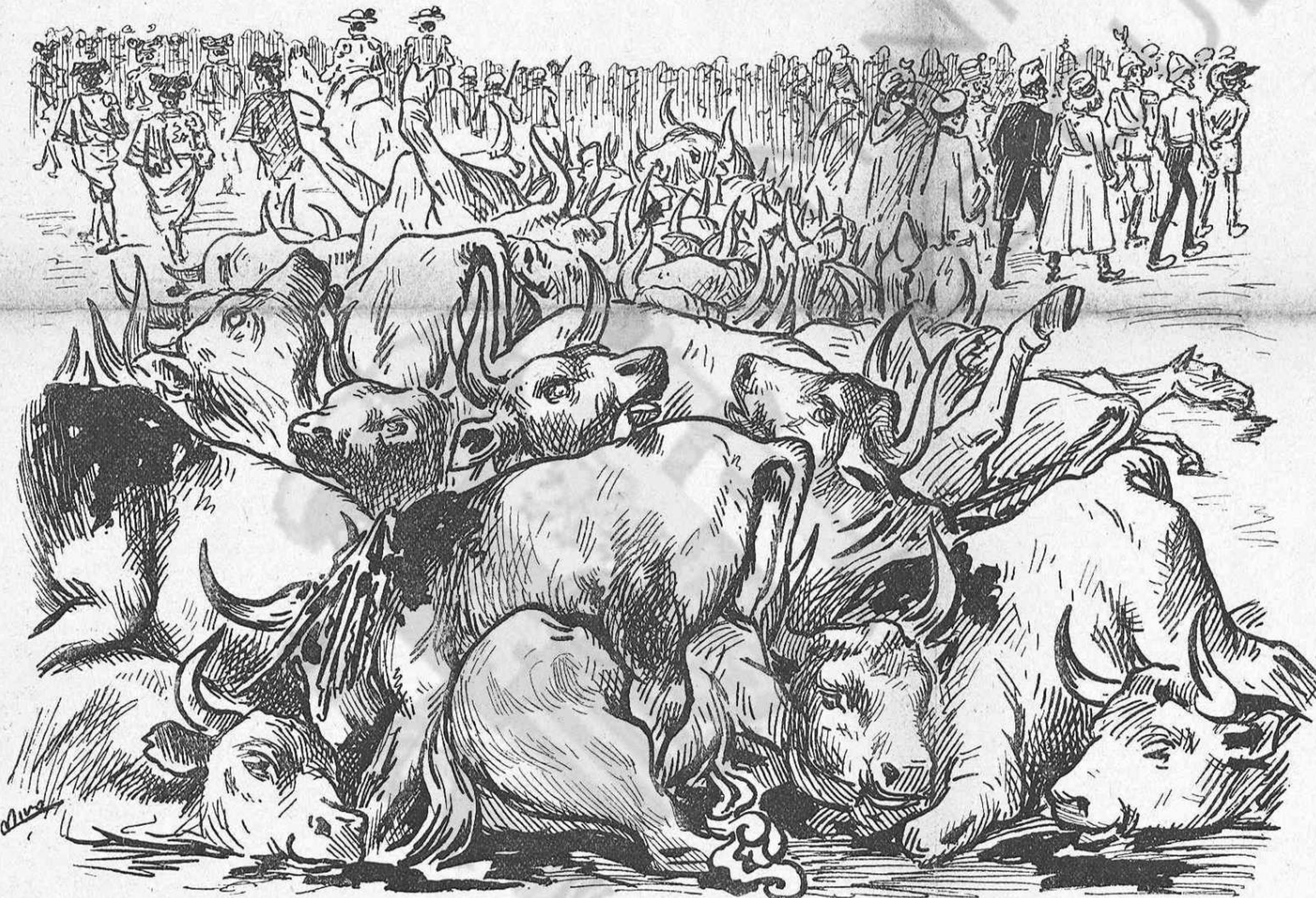

LA CAMPANA DE GRACIA

DONARA AL MENOS UNA BATALLADA CADA SENMANA

ANTONI LÓPEZ, EDITOR
(Antiga casa I. López Bernagossi)CADA NÚMERO 5 CÉNTIMS PER TOT ESPANYA
NÚMEROS ATRASSATS: DOBLE PREUADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ: LLIBRERÍA ESPANYOLA, RAMBLA DEL MITJ. NÚM. 20, BOTIGA
BARCELONAPREU DE SUSCRIPCIÓ: Fora de Barcelona cada trimestre ESPANYA pesetas 1'50—Cuba, Puerto Rico
y Extranjer, 2'50

Resúm de les festes de la coronació

Al últim hem obtingut una gran victòria davant de les nacions civilisades. ¡Cent toros sobre l' arena!....

DE DIJOUS A DIJOUS

De moment à Madrid tot se'n va en festes: així comencen tots els reynats; així va començar el de Fernando VII y l' de Isabel II, y no obstant després de acabar de una manera molt distinta. Ja ho deyan els antics dòmines: «Post festum, pestum.» Després de les festes, la pesta.

De moment mentres Madrid se divertia, la major part de les comarcas agrícoles poden dir que han quedat també ben divertides, ab els fets tardans y la perduda casí total de les culturas. De què farán mànegas els infellosos pagesos, quan els perceptors dels tributs truquin a les seves portes?

Pero bahl no 'ns hi encaparrém. Aquests contrasts forman la salsa de la vida. Es la vida una medalla que té cara y creu. Cara hermosa y seductora: la batalla de flors que tingüe efecte el dimars, en la qual el non monarca va divertir-se extraordinàriament tirant ramellets a les noyes. Creu trista, fúnebre, tètrica: el cadáver de una pobra dona, morta

de fam en una buhardilla del carrer de les Peñuelas. Son marit havia enviat á Palacio una exposició reclamant un auxili, y esperant una resposta la mort va posar fi als sufriments de la seva dona.

De política res ó casi res. El nou rey ha confirmat á n' en Sagasta y demés companys de xerinola en la possessió del poder.

Ab motiu de les festes no s'ha celebrat ni un mal concell de ministres, y per lo tant no hi ha hagut ocasió de veure qui sessgo prenen les qüestions pendents, y en especial las diferencies declaradas entre alguns concellers de la còrona.

De totes maneres en Canalejas, que tan fiero s'mostrava, sembla haverse humanitat bastant, ja signi per efecte de les marrullerias del home del tupé, ja també per la influencia enervadora de les festes cortesanas. El fet es que ja no parla de dimir, y que l' seu periòdic *El Herald* es un dels rotatius que més extreman avuy las seves efusions dinàsticas.

Mentre els monarquichs, ab el garbuix de les festes, tiran en olvit els grans desastres de la regència, y semblan dir:—Gosém, gosém, que aquí no ha passat res, —á la Habana ha pres possessió del càrrec de primer president de aquella República, l' Sr. Estrada Palma.

Vels'hi aquí una nova filla nostra emancipada: els yankees si's plau per forsa se l' han fet mitj

seva, y lo qu' es Espanya li pot anar al darrera ab un fluviol sonant.

Bé poden seguir governantnos els homes mateixos que van provocar la separació: encare 'ns queda alguna cosa per perdre.

PEP BULLANGA

LO QUE 'NS INTERESSA

o importa qu' en el camp de la monarquia hi haja hagut un canvi de reinat; no per això ha de haverhi l' menor canvi en el camp republicà.

Tenim avuy com ahir els mateixos motius pera sostener els nostres ideals de sempre, y no hem de faltar als dictats de la nostra conciència, ni als devers que 'ns imposan las nostres convicçions.

Som republicans perque tenim fé en la República; perque creym sinceramente que questa forma

de govern, en virtut de la qual tots els poders sens excepció son responsables y emanan directament de la voluntat del poble, es la més acomodada á las necessitats de la vida moderna y la més apta y flexible pera satisfacerlas y cumplirlas.

En v' se'n diu que l' poble no està preparat per una sólida instrucció y per la possessió de una conciència prou ilustrada. Aquest argument formulat en pro de la subsistencia de la institució monarquica, se torna contra 'ls mateixos que l' formulen. ¿Qué han fet els governs de la monarquia per ilustrar al poble? ¿Y quin interès han de tenir en que l' poble s' ilustri, si per dominarlo 's refian precisament del seu atras y de la seva ignorancia? No arriban á tant la seva virtut y l' seu desprendiment que pugui avenirse á preparar las armas que amenaçan acabar ab el seu règim de privilegis y monopoli.

De manera que fins baix l' aspecte educatiu de la massa popular se recomana la existencia de la República. No s' aprén á caminar, sino movent els peus en llibertat. No s' aprén á nadar, sino tirantse al ayga. De igual manera no podrà ser may la monarquia l' escola de la llibertat democràtica.

Conta á Espanya un gran número de sigles d' existència, y 'ls pochs progressos conseguits s' han hagut de alcanss á sotragadas y á despit sempre de las institucions monarquicas. Están encara per naixer els monarcas que, com els de Inglaterra, se limitin á un paper passiu y casi desairat dintre del joch de las institucions constitucionals; que com els de Italia s' fassin primer capdills de la unitat de la patria, pera proclamar-se després heralds resolts de les idees noves.

Així com la cabra tira sempre á la muntanya, la monarquia espanyola, per lleys atàvicas incontrastables, propendeix sempre á la teocracia y al absolutisme.

Y tant l' absolutisme com la teocracia son els enemicis mortals de la independència del esperit humà y de la llibertat del poble.

**

Si no existís en nosaltres la ferma convicció republicana arrelada en lo més íntim del nostre esperit, ens obligaria á sustentarla sense defalliments y ab ardidesa, l' espectacle de aquesta pobra nació nostra tan decayuda, tan arruinada, tan endarrerida, tan impossibilitada avuy de redressarse, per empenyre ab pas segur y plena de alé la seva marxa per las vies del progrés modern.

Els mateixos monarquichs, si en lloc de las desapoderades concupiscències que 'ls cegan, tingueixin ulls pera veure y enteniment seré pera reflexionar, s' horrorisarian de la seva obra y tremolarian davant del esdevenir de aquesta patria sens ventura, á la qual han creat per tot esplay un laberinto de carretons sense sortida, tots els estrets, tètrichs y infectes.

En ells s' està consumint miserablement la noble nació privada de ideals. En ells se succeixen las dos úniques pandillas que á pretext de governarla l' explotan desaforadament. En ells hi va deixant la nació la seva forsa vital, totas las ilusions de la seva ànima, totas las energies del seu esperit. Cada dia més embrutida, cada dia més enervada, ja seria hora de qu' ells mateixos s' adonessin de que al matar l' independència del esperit del poble, estan consumint son propi suïcidi.

Ara mateix s' acaba de veure ab motiu del canvi de reynat.

Fora de la pompa aparatossa desplegada en la vila y cort, capital d' Espanya; fora del artifici de que allá s' ha fet gala, ¿quín eco ha trobat el canvi de soberà en el resto de la na-ió? ¿Ahont s' han donat mostres de franca alegria, de oberta confiança?

En les ciutats republicanes com Barcelona, com Valencia, en lloc del aparato de festa, s' ha ostentat sols l' aparato de la forsa militar; en las demés ha reynat la més absoluta indiferència. Se dirà que ha mort per sempre aquell vell esperit monarquich,

qu'en altres temps alentava confós ab les creences religioses. S'ha derrumbat la fe y ab ella l'esperança. Sola queda l'inèrcia y una espècie de fatalisme mussulmà que obliga a acceptar ab muda resignació les imposicions de una realitat adversa, com s'accepta una malaltia sense esperança de remey.

Davant de aquest estat de postració, s'imposa un canvi radical.

Y el deber de sustentarlo, de mantenirlo viu y ab tota la forsa de les aspiracions salvadoras, aspecta als partidaris de les solucions republicanes.

Avui més republicans que ahir y demà més republicans que avui, no hem de decaure en el nostre empeny. Tenim de la nostra part la rahó y la lògica, y un dia o altre l'país ho haurà de reconéixer, fent justicia a la lleialtat del nostre procedir y al desinterès de les nostres aspiracions.

Els nostres enemics tractaran com sempre de segarnos l'herba sota l's peus, ja fomentant la discordia en les nostres filas, ja simulant adoptar les nostres solucions pera desarmarnos, ja, en fi, procurant que l'apostasia de algúns debiliti l's nostres entusiasmes. Pero no lograran destruir la protesta republicana.

Els apòstata de demà, si es que n'hi ha algun, haurà de mirarse en la trista sort que ha capigut als que ho foren avants, sacrificats pels mateixos monàrquics sense glòria ni profit. Y malehit lo que pugui tenir de tentador aquests exemples.

En la adopció simulada de molts de nosaltres principis, veurà tothom la indignitat del fet y l'fracàs de l'intenció, comprenent també tothom que no es possible que les llevores democràtiques germinin y fructifiquin en un terren que no l's es propi.

Y en quant al foment de les divisions, ja ns cuiderà els bons, els lleals, els republicans de cor y de convicció de conquerir el terren perdut, enterrant per sempre més tota causa de discordia y de mala intel·ligència pera presentarnos sempre units al combat fins a fer nos dignes de la victoria.

P. K.

SEMPRE IGUAL

N'altres temps ó en altres països el començament d'un nou renyat se'n presentaria com una incògnita, y estaríam ab l'expectació natural en qui assisteix al comens d'un període guardador de qui sab quines sorpreses.

Auy no: avuy hem assistit a la coronació del nou rey ab la mateixa indiferència que haguem assistit al incident de mènos importància del mes infim dels personatges qualsevol.

Y es que realment el fet, si molt important pera la gent monàrquica y pera la història de les menudencias cronològicas, no té ni una engruna de interess per el poble espanyol ni pera la història de la humanitat.

Seguirà imperant la mateixa política de poble y à la sombra de la monarquia continuarán les pandilles de monàrquics empenyent a la nostra patria al fons del negre abism desapareixerà per sempre mes.

Si desastros per Espanya ha resultat el període de la Regència, majorment temem que ho resultarà el del renyat d'Alfonso XIII y hem de lograr en aquest pròxim renyat no fer nos dignes del despreciable calificatiu de *pacients* ab que, volguenint amoixar, ens ha deshonrat la premsa extrangera.

Resulta altament depressiu el llenguatge de la gent espanyola ó extrangera, que vol demostrar-nos un interès que no sent. No saben alabar altra cosa que la paciència ab que l'poble espanyol ha soprat tants desastres. Es aquest un eufemisme com qualsevol altre y darrera d'ell se trasllueix la idea de dirnos cobarts.

Seguint com segueixen imperant durant el nou renyat els mateixos homes que foren causa del ensorrament d'Espanya durant la Regència, no podem esperar pel pervindre temps millors y ventura de cap mena. Els politichs monàrquics ni volen canviar la manera funesta de governar que tenen, ni podrían canviarla encara que volguessin, presoners de guerra com son del sistema absurd y cínich qu'han impostat per ferse amos d'Espanya.

Aquí l'única cosa que pot canviar y deu canviar es el poble espanyol. Si nostra indiferència sabem tornarla energia; si nostra apatia sabem convertirla en febre, ens aixecarem de nostra humiliant caiguda y serà una veritat nostra regeneració.

Esperemho, doncs, tot de nosaltres y res del senzill incident ocorregut a Madrid el dia disset.

JEPH DE JESPUS

RAN importància tingué el meeting republicà de Sevilla, celebrat pels diputats republicans de la federació revolucionaria, Srs. Soriano, Lerron y Blasco Ibáñez, el dia mateix de la coronació del rey. Sos discursos alsaren tempestats d'entusiasme, puig la capital andalusa, ansia posar-se en consonància ab la capital de València y ab la capital de Catalunya.

Amunt y vingui propaganda que parlant es com els pobles s'entenen.

**

En la mateixa fetxa se celebren en la regió valenciana numerosos meetings reclamant la revisió del procés de Montjuïc.

Bó es que sàpiguen els governs que s'embriagan ab la pompa y l'explendor de certes festes, que l'poble te memòria, y reclama y reclamarà sense cansar-se l'olvidat cumpliment de un acte de justicia.

Una frase de 'n Guerrita, després de sentir els

discursos dels diputats de la Federació revolucionaria:

— «Mu bien quanto han dicho estos señores. Es la pura verdad. Pa que la cosa marche hacen falta muchos capotazos pa echar á esa gentuza.»

Això ray: quan arribi l'hora no faltarà qui l's dongui.

Perque pugui apreciarse las tendencias del regionalisme, reproduhim de *El Almogavar* periòdic carcatalanista, 'ls següents pàrrafos de un sermó pronunciat a Girona pel canonje Collell.

«No hem de permetre—deya—que's reduixi l'Número de bisbats catalans, amassats tots ells ab la sanch d'homes insignes y que b' necessitan per donar el pasto espiritual als fiels.»

Catalans: (nos vingué á dir, á poca diferencia l'doctor Collell) si fora de aquí l's liberals han de conseguir portar á cap sa obra destructora, á Catalunya no han de lograrlo. Y ab una certa confiança acabava dihent així: «No; no ho lograran pas; Catalunya no ho permetrà.»

* * *

Aquí tenen ben definidas las aspiracions de un moviment, que á despit de molts que tenen ulls y no hi veuen, tanca tot el virus de una reacció reaccionista:

Tot el programa está enclòs en el següent lema: «Molts bisbes y molt pasto espiritual.»

Catalunya y enrera.

Gedeón de Madrid ha descubert que la famosa circular del Nunci era sumament fluixa comparada ab las instruccions remesas als governadors per en Moret.

Y diu ab molta gracia:

«Por eso á Monseñor Rinaldini se le sigue llamando el Nuncio.»

• Pero al R. P. Segis se le llama mucho más: se le llama el *Renuncio*. •

L'emperador Francisco Joseph de Austria se trobava á Budapest, pròxim á tornar-se'n a Viena. Deu minuts avans de que pujés al wagó imperial, s'hi practicà una inspecció descubrinte desso de l'assento una bomba.

Y ara sàpiguen y entenguin que això no es una bala: es una bomba.

El tinent de marina Sr. Cavestany dirigió desde Cádiz un cartell de desafío als individus del cébre tribunal de honor, y quan se disposava á emprendre l'viaje á Madrid, signé arrestat y conduit al bordo de la *Numancia*.

Allí s'troba detingut, á pesar de haver demanat el seu retrato, pera poder procedir ab entera llibertat.

L'honor está satisfech.

Es á dir: el Tribunal de honor.

Els primers periodistas que han anat á la presó, després de inaugurar-se el nou renyat han sigut els valents redactors del periòdic *La Avanzada*, de Tarragona senyors Perales, Redó y Rovira. La redacció en massa trasladada al Castell de Pilats.

En aquell periòdic se publicava ademés un article de Víctor Hugo y un altre de 'n Pi y Margall, que també han sigut denunciats. Estén ansiosos de veure com se les compondrán per durlos á la presó.

Llegeixo:

«Por orden de la autoridad se ha prohibido que el semanario *La Nació Catalana*, continúe publicándose con el mismo título.»

Ja ho veuen: ab sols un cop de ploma, una nació suprimida.

Corre la brama de que alguns carlins dels més significatius, com si diguessim l'aristocràcia de la lloja, estan al saltador, de cara á la nova monarquia.

Entre l's noms que se citan s'hi contan el de 'n Solerino y 'l del seu cunyat Sivatte, el del marqués de Tamarit, el de 'n Llorens, el de 'n Mellà y 'ls de molts altres que fins ara constitueixen l'estat major del rey de les húngares.

Cansats de aguantarli la capa, se contentarán ab un tapabocas.

* *

No es de bon veure que mentre aquell babieca s'està mamant un milió, els seus cortesans tinguin de contentar-se mamant's el dit. Ja se n'han cansat y a aspirar á algunas engrunas més sustanciosas.

Se parla ja de reconeixement de graus y concessió

de grans honors y preeminències, haventse enregat de negociar la cosa els PP. Jesuitas.

Al cap-de-vall fan lo que deuen: senten olor de carn pudrida y s'hi rebaten com els corps.

IGUALADA, 14 de maig

El dijous anterior un gat negre de sagristia pegà á un jove que ofia missa, á causa, segons diugué, de que no estava quiet. Si no hi hagués anat hauria pogut estiuar-se aquesta curiositat del gat negre. —Hi ha gran disgust en el Centre Catòlic, amb motiu de que uns socis volen jugar y 'ls altres s'hi oposan. Entre 'ls joganers s'hi contan alguns eclesiàstichs. Y estan tan enfurriats els uns ab els altres, que ni l'bisbe de Vich durant la seva última visita logrà posarlos en pau.

JORBA, 15 de maig

Una joves que al eixir del café, tingueren l'idea de assistir al mes de Marfa, se veieren insultats pel barrin que ocupava 'l cubell y estava fent la seva feyna espiritual. A la quinta està molt engelosit y pert l'oremus, quan pensa que 'ls joves poden esballarli 'l marro.

TARRAGONA, 13 de maig

Dissabord en un mossén v' moure un escàndol á la barberia, al veure que tenien *La CAMPANA*. Home, senyor esnotanat, me sembla que no n'hi ha pera tant. ¿Com es qu' en alguna altra barberia tenen *La Cruz* (periòdic catòlic) y may s'ha sentit miolar á cap republicà per aquest motiu? ¿Es que vosté (y la seva clica) tenen la qua de palla y per mica que se 'ls encengui aviat se 'ls arbola tot el cos?

VILELLA BAIXA, 12 de maig.

Per fer el burro y sortir no sé ab quins romansos, el rabadà mistich ha hagut de veure com s'ha efectuat en aquesta població un enterro civil, ab música y un numero d'acompanyament. Ha sigut per ell una bona llisso, y ha aviat en nosaltres el desitj de que la conducta observada per la família del difunt trobi molts imitadors.

FATARELLA, 18 de maig

• El quatre del corrent s'efectuaren les eleccions de regidors per haver sigut anul·lades las que s'eren en temps reglamentari, puig els elements de la crosta tiraren paletes duplicades á l'urna. Veyent que aquesta vegada la cosa 'la pintava mal, feren venir á un *conde*, frare de un convent de la Bonanova, y aquest sant varó, després de amenassar ab l'embarg que li devian quartos si no votaven per ell, va fer treure malats graves de casa, y ajudat de mossén Panxagrossa, que fins va sortir de la iglesia á mitj rosari per anar á buscar votos, pogueren obtenir una majoria de 10 vots que 'la assegurà la victòria. Vajin á flarre dels que s'hi diuen representants de aquell que morí crucificat, predicant la pau entre 'ls homes!

BADALONA, 20 de maig

Després de una curta temporada de no jugarse al quinto, (per prohibició de l'autoritat) avuy ja hi torné á ser. El diumenge de Pasqua tornaren á corre 'ls cartróns y las bolas ab gran satisfacció de las casas que s'han un 20 per cent de les apostas, y no poch disgust de les famílies que veuen desapareixer en un instant els quartos de la senmanada. Veji 'l Sr. Manzano la manera com se compleixen en aquesta ciutat las seves ordres.

CULERA, 18 de maig

Dimecres passat s'efectuà l'enterro purament civil de nostre bon amic y estimat corregional Joseph Gelabert, resultant l'acte, á pesar de ser dia de treball, una gran manifestació de dol, assistint-hi representants de Culera y Vilamalese. Rebi la família del difunt el nostre pésam més sentit.

La meva carta de la setmana passada, per error d'imprenta apareixió fetxada á *Calella*; també en ella apareixió equivocat el nom de 'n Soler y Rumbau, qu' en lloc de Soler deu Ferrer.

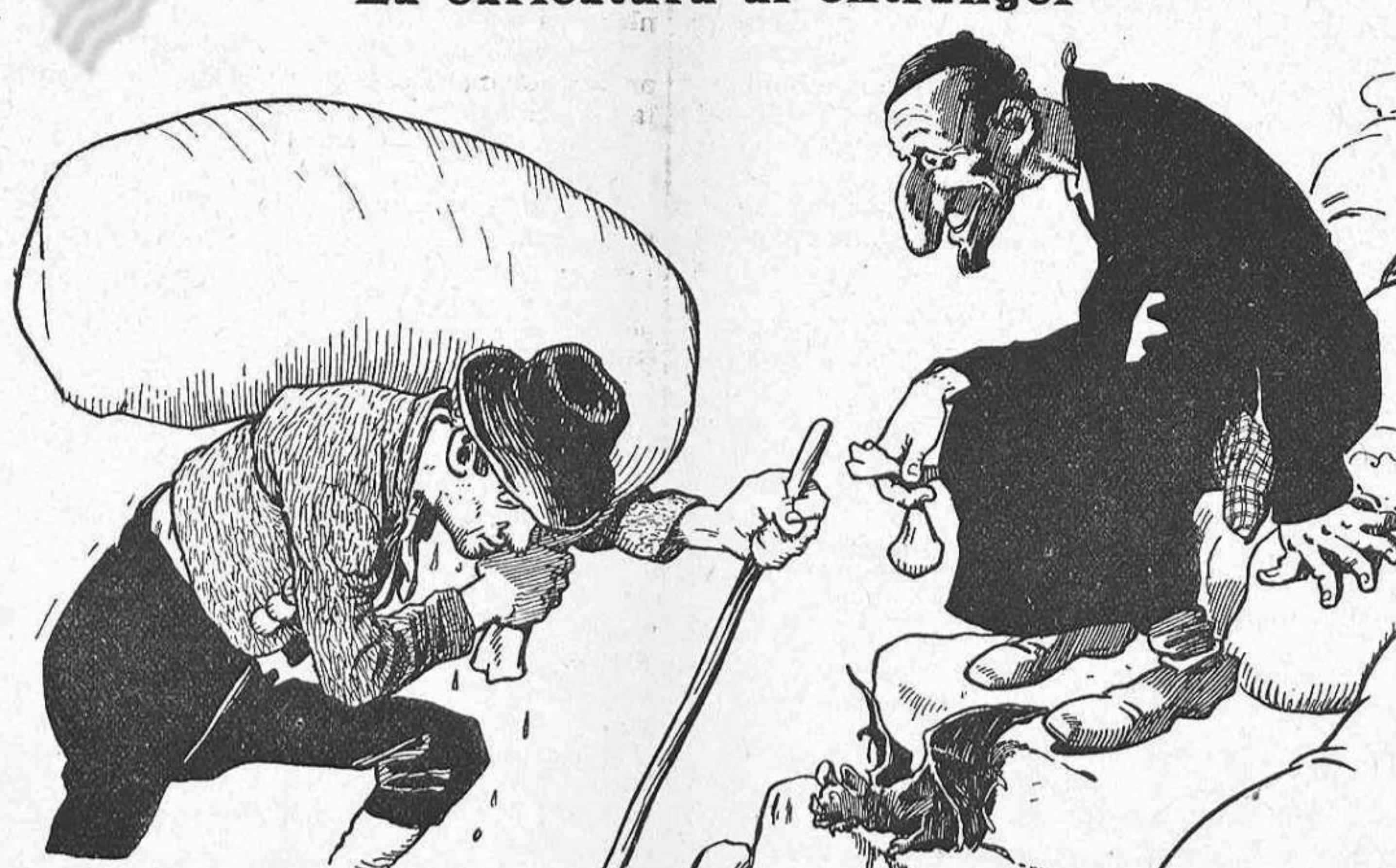
SANT JAUME DELS DOMENYS, 18 de maig

Las noyes de Llegé, poblet agregat á Sant Jaume començaren á cantar el mes de maig en una ermita, y 'l pastor mistich va fer dir al ermità qu' en lo successoriú no hi diongués la clau del santuari ni las obris cas que hi tornessin, puig d'altra manera li pesaria. No sé lo que pensará la Verge de aquesta ordre que la priva dels sequins canidores de les noyes de Llegé. Aquí tothom hi veu un engelosiment de negociant, impròpi de un ministre del Senyor.

VILARROMANAS, 19 de maig

Cantada del nostre merlot: «Mentre els pobres s'apagan de lletra, no aniré may bé.» O sigui traduït al llenguentge pràctic: «Ay de nosaltres quan no hi haja burros, que haurém de anar á peu!» No's pot formular ab mes franquesa una aspiració en pro del embrutiment y de l'ignorància.

La caricatura al extranger

A LA ESCALA DEL CEL

—¿Qué portas, desventurat? ¿Un sach de mérits?... Ja te 'n pots entornar. Per entrar aquí s'ha de vení ab quartos.

(De-Der Scherer, d'Innsbruck.)

CARTA DE UN MOSSÉN

Per ser un model de mansuetut evangèlica, hem resolt publicar la epístola que 'ns ha enviat un *Reverendo* de la comarca olotina, tractant de rectificar una carta de fora, inserta en *LA CAMPANA* del 21 de abril, y que per si no la recordan, deya així, transcrita literalment:

«El dijous prop-passat hi hagué una gran alarma en la vila, per haver corregut la veu de qu' en el carrer de Fluvià hi havíen dos gossos negres que tot ho embestien. La gent espalmada fugia de un costat al altre; fins que la policia y 'ls dels llars comparegueren al siti de l'ocurrència, trobantse en lloc de dos mastins á dos mossens, el rector y 'l vicari de Sant Cristòfol, que al mitj del carrer y á trompada seca dirimirà una qüestió de calés y de faldilles ab un tal Lleganyas. Els contundents sortiren de la batussa esgalabrats y ab la corona bruta de fangs.»

Aquí v'á la rectificació, y no s'infadi l'interessat si l'adornem ab algunes notícies. Es un document escrit per una ma sagrada, y al anotarlo 'l tractém com si sigués la Biblia.

Y ara prenguin alé y llegeixin:

«Sr. Director de *LA CAMPANA*

• Molt senyor meu: Acaban de deixar-me l'últim nombre del periòdic de sa direcció perque m'enteri de lo que diu de mí y mon Sr. Vicari, el seu corresponent ó cosa per l'estil d

LA HUELGA DE TARRASSA

Al anar á compaginar el present número, hem rebut el següent ofici:

CAPITANÍA GENERAL
DE
CATALUÑA

E. M.
SECCIÓN CENSURA

En vista de las noticias y anuncios sobre las huelgas publicados por la prensa de esta Capital que unas veces resultan exactas y otras son producto de apreciaciones que no se confirman, y á fin de evitar á los periódicos que de ellas se ocupan el tener que proceder contra ellos ó tomar la sensible providencia de imponer multas; el Excmo. Señor Capitán General ha dispuesto que, tanto de la actual de Tarrasa como de todas las demás que ocurrían en esta provincia, é interín dure el estado de Guerra, no se publiquen más noticias referentes á huelgas que las que se facilitarán á los periodistas en el Estado Mayor de esta Capitanía General, á las 10, á las 18 y á las 21 todos los días, que serán las verdaderas y completas que se reciben de las poblaciones en que aquellas ocurrían.

Dios guarda á V. muchos años.—Barcelona 22 mayo 1902.—De O. de S. E.—El Teniente Coronel de E. M., RAMÓN MOREIRA.

Sr. Director de LA CAMPANA DE GRACIA.

En la imposibilitat de publicar las noticias propias y las apreciacions que 'ns inspiran, hem de renunciar á ocuparnos de aquest important assumpt.

El segon Congrés cooperatiu

AMBÉ ls obrers catalans y balears han celebrat á Barcelona la seva festa de la coronació. No han coronat á cap rey; pero sí á una idea noble, generosa y sobre tot altruista: l' idea cooperativa.

De tot Catalunya y de les illes Balears els días de la Pasqua granada, acudiren á la gran Sala del Palau de Bellas Arts, els representants de les diverses associacions cooperatives en aquestes regions establets, al objecte de parlar de les seves coses y auar els seus esforços en pro de la causa del proletariat. Allí en aquella Assamblea fraternal, lluire de passións, inspirada en un sentit práctic admirable, hi tenen molt que apendre ls homes públics, y molt que admirar tots quants s'interessen pel bon èxit de les seves aspiracions del proletariat.

La cooperació es un principi plé de feconditat. Un home débil y sol no es res, com no sigui un element indefens á mercé de totas las explotacions. Pero la unió dels débils constitueix ja una forsa, y tals proporcions pot anar adquirint aquesta unitat que acabi per transformarse en un exèrcit invencible.

Fins dintre del actual régime capitalista, l'obrer pot tentar un esfors per emanciparse gradualment. L' obrer es consumidor: donchs bé, unintse sols pels efectes del consum, recabarà per ell els beneficis que deixa en mans dels venedors de comestibles y altres articles de primera necessitat. Així ho han fet numeroses y respectables colectivitats obreras de Inglaterra, França y Bèlgica, alcansant resultats admirables: així començan á fer-ho els nostres obrers, ab no menos èxit.

Però una cooperativa de consums aislada, si bé podrà provehir á la millora del benestar material dels seus socis, no arribarà á cumplir totalment ab això sols els fins nobles y generosos á que aspira la classe obrera. A tal objecte serà convenient que 's posin en relació mútua, que obrin mancomunament, en lo que sigui profitós al bé comú, y sobre tot que informin els seus actes en un mateix esperit de solidaritat y emancipació.

Tals foren les tendencias posades de relleu en las sesiones del Congrés cooperatiu català balear, sense que ni una sola nota discordant vingués á alterarlas. Els nostres obrers cooperatius, s' han declarat francament cooperatistes. Tant com el pà dels cos els interessa el pà del esperit, y per això han pres' l' acord de destinar una bona part dels beneficis que obtinguin, á la instrucció dels obrers. Tant com pel pà del esperit, s' interessan per la sort de sos germans, y per això també estan dispostos á fer emendar de las cooperativas tota mena de institucions benèficas en profit de sos consocis malalts ó necessitats. Així uneixen una cosa tan material, com es el menjar en les millors condicions possibles, ab las necessitats de la intel·ligència y ab els nobles estímuls del cor. La instrucció y la beneficiencia s' ho volen deure á si mateixos, desentenentse de tota ajuda sempre interessada y depriment de las religions positivas, de aqueixas societats religiosas que com diu molt bé una memòria de *La Protectora civil* de Tarrassa: «humillan al necessitat preguntantli si oheixa missa y combrega, mentres el necessitat no te dret á preguntar al que interroga com ha adquirit las seves riqueses».

La cooperació de consums pot ampliarse á altres diversos fins, y en especial á la mateixa producció. Moltes de aquestes cooperativas de producció funcionan ab èxit en distints païssos estrangers: aquí á Catalunya mateix se'n conta alguna que va en camí de prosperitat. Quan aquest sistema se generalisi, quedrà resolt en gran part el problema del travail que dona lloch ab tanta freqüència á tota mena de diferencies y disgustos.

Pero la principal ventaja de la cooperació, es lo molt que contribueix á educar á las masses populares que la practican. Cooperar es fer obra activa y

Després de la «juerga»

—Una gracia de caritat per una infelís nació que acaba de gastarse en cohets y banderolas els últims xavos que li quedavan!....

pràctica de carácter emancipador. Els socis aprenen á interessar-se per lo seu; las juntas á administrar-ho. Tot aquell caudal de paciencia, de perseverancia, de carinyo envers l' institució, que requereix l' exercici del sistema cooperatiu, influix en las costums obrers y afianxa més y més l' aptitud dels que 'l practican.

La cooperació es, donchs, una gran escola del obrer, y en ella s' ha veu dibuixada la futura organització social basada en l' exercici del treball.

P. DEL O.

LO INCOMPRENSIBLE

Loubet.

—En Loubet?

—Sí, el president de la República; el primer magistrat d' aquesta nació poderosa, bressol de la llibertat, vanguardia del progrés, cervell del mon.—

Agradablement impressionat, en Joan Bonhome demanà més informes de 'n Loubet, de París y de França, y averiguà una pila de coses, totes bonícies y falgueres.

—El poble més avansat y més generós de la terra —van dir-li—es el francès; la població més expansiva, París; l' home més democràtic, el nostre president.

Aquí—seguiren explicantli—totas las ideas nobles y altruistes troben immediatament acollida favorable. Una infamia, un atropello, una lesió, per petita que fos, als drets dels ciutadans, no podrà sostenir-se, perque s' estrella sens remissió en la hostilitat del país y en la resistència del lliberalisme.

—Visca la França!—cridà en Joan Bonhome, tirant alegrement la gorra en l' ayre.—Visca l' venerable president de la més lliberal de las nacions d' Europa!

Y continuá 'l seu camí.

* * *

Atravessà l' Alemanya, visità la Polònia, recorregué una bona part de Russia y caminant, caminant, arribà á Sant Petersburg.

Un senyor jove, sumptuosament vestit, que passava en luxos carruatges, va obligar-lo á fersse á un costat.

—Qui es?—preguntà en Bonhome, portat pel seu desitj d' instruirse.

—En Nicolás II—va respondreli algú.

—Qué fa aquest subjecte?

—Es l' emperador, el czar de totes las Russias.

—Ah! Ja entenç: el jefe del Estat. ¿Es bon home?

—Com el llop bona bestia.

—¿No us governa be?

—A cops de látigo... No hi ha autoritat més despotica que la seva. En el concert de las nacions europeas, Russia es una nota discordant, una taca, que la civilisació s' hauria de treure de sobre. Quin país més desgraciat el nostre... Polònia esclava, Finlandia oprimida, el poble sense drets, la conciencia subiecta á mil trabas, la premsa juguet del poder, el bastó per tota lley, per tota constitució Siberia.—

En Joan Bonhome inclinà el cap, posehit de veraderas aficions, y's digné en veu baixa:

—Ves qui s' ha pensaria de 'n Nicolau III... Ja 'l tindré present.

* * *

A les poques horas, passejant en Bonhome per la ciutat, va veure al mitjà d' una plassa á dos personatges que s' abraçaven ab transports de verdadera satisfacció.

S' hi acostà y qué fou lo que 'ls seus ulls espatllats veieren?

Lo que may hauria arribat á imaginarse. Els dos senyors que ab tanta efusió s' abraçaven eren en Loubet y en Nicolau III...!

—Això es inconcebible!—va exclamar el pobre Joan Bonhome. De seguir que aquests dos senyors no s' coneixen á fondo.—

Resolt á impedir que aquell mal-entès continués, en Bonhome s' acostà á Mr. Loubet y estirantlo per la mànya va dir-li ab posat misteriós:

—Don Emili, ¿vol tenir la bondat d' escoltar-me?

—¿Què hi ha?

—Vosté no deu saber qui es aquest tipo á qui ara abraçava.

—¿L' emperador Nicolau?

—Sí: es el monarca més tirànic d' Europa, l' asot dels seus subdits, el proveïdor dels presiris de Siberia, l' oprobri del mon. ¿Oy que no 'l coneixia?

—¡Prou!

—¿Y á pesar d' això 'l saluda?

—Es el meu amich y aliat.—

En Joan Bonhome, fentse creus de l' actitud de 'n Loubet, va decidir mudar de tática.

* * *

Cridà al czar Nicolau.

—Haig de creure—va dir-li á cau d' orella,—que 'l carinyo que mostra á aquest senyor á qui ara abraçava se deu pura y exclusivament á que vosté no sab qui es.

—¿Que no? Es en Loubet.

—Ah! ¿Es dir que 'l coneix?... Pero 'ja sab de què fa?... Es el president del president de la república francesa esal...

—¿Y bé? ¿Qué?

—¿Qué és?... El jefe d' una nació tan oberta y lliure com la França, ¿pot ser ben acudit per vosté, personalificació de l' arbitrarietat y 'l despotisme?

—Vagi en nom de Déu!—va respondre 'l czar, llenant una rialla y corrent á donar una segona

abrazada á n' en Loubet, que ja l' esperava ab impaciencia.

* * *

El pobre Joan Bonhome arronsà las espallasses, y mentrels el despot de Russia y 'l noble president de França seguien prodigantse tendrads demostracions d' afecte, l' infelís anava murmurant:

—No ho entenç, no ho entenç, no ho entenç!

FANTÁSTICH

TORNANT DE MADRIT

—¡Salut!... Ja torno á sé aquí.

—¿T' has divertit?

—De valent.

Allí verdaderament es canela, ja ho pots dir.

No has vist poble mes graciós ni que menos s' encapari per organisa un xibarri que 'l de la vila delós.

—¿Del os?

—Sí.

—Per què será que porta aquest nom?

—No ho sé: jo suposo que deu ser perque allí tothom el fa.

—Quina gent! Lo qu' es per riure ja 't dich que no 's para en barras: cants, patinats, guitarras, copas á dojo... ¡Allí es viure!

Desde 'l passeig de las Cuernas fins al carrer del Calvari,

un demàstic vaig contarrí quaranta quatre tabernas.

—Vols dir que 's beu.

—Hasta allí!

Vésten á qualsevol part, ans de darte 'l Deu vos guard de segur que 't treurán vi.

—Vaya unas costums absurdas!

—Hi caus que no 's adonan.

—Deuhen pescar moltes monas...

—Monas no: allí 'n diuen curdas.

—Y bé, anant á la qüestió, ¿qué has vist?

—Ja t' ho pots pensar: tot lo bò y millor que hi ha, sense olvidar ni un recó.

Hi vist la tan celebrada

Puerta del Sol, el Senat,

Sant Gil, la Prosperidad,

la plassa de la Cebada,

el barri de Lavapiés,

el cafetí de la Broma,

l' iglesia de la Paloma,

els dos lleons del Congrés,

el saló de la Garrotxa,

el teatre de Maravillas,

l' Obelisco, las Vistillas

y hasta la calle d' Atocha!

—Y tot bonich?

—Pots contá.

Lo que va xocarme mes

es que per aquells carrers tothom parla castellà.

—¿Tothom?

—Vaya! Es un conjunt com no se 'n han vist pas gayres: tothom: fins els escombraries i fins els cotxeros de punt!

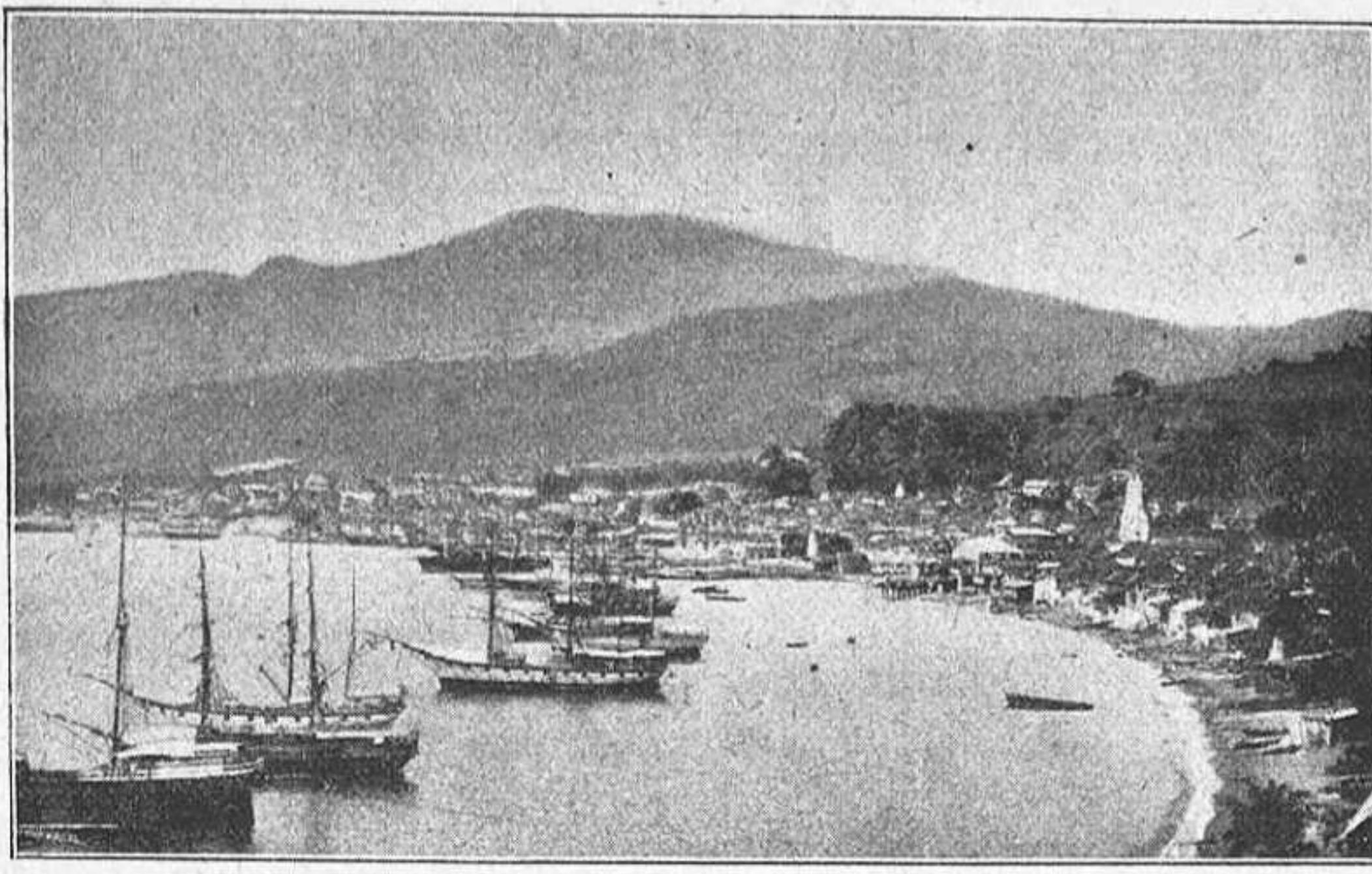
—Ja es curiós.

—Y quinades festas, y quin luxo combinadas!

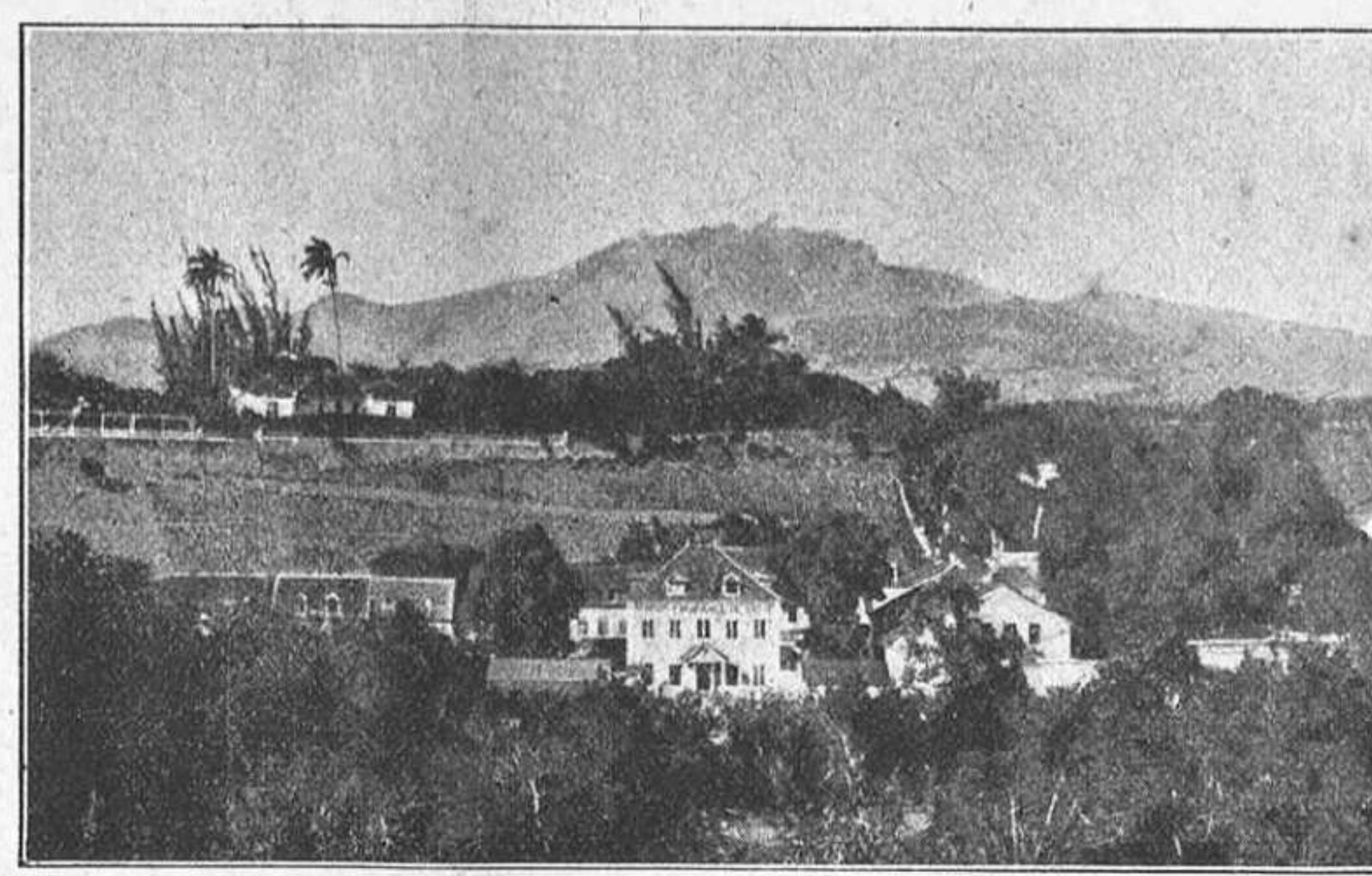
Allí cases adoradas, allí pendóns, allí orquestas.

—Calcula! No '

La Martinica

SANT PERE, la ciutat destruïda per la erupció del Mont-Pelat.

Vista general del MONT-PELAT, presa desde 'ls afors de Sant Pere.

Exm. Sr. Gobernador

S ALVANT tots els respects deguts á V. E., permetim que li diga que l'alt concepte de que es mereixedor pel tacte ab que desempenya el seu càrrec, està sufrint entre 'ls veïns de Capellades una merma de consideració.

No 'ls cap al cap als capelladins qu'en una lluita empenyada entre tot un poble, la rahó y el sentit comú d'una part, y un rector intransigent de la altre, 's posi V. E. tan resultalment al costat de l'últim, fins al extrem de plantificar á un arcalde digne una multa de 500 pessetas, sens averigar avans si te culpa.

Als habitants de Capellades no 'ls extranyaria que 'l bisbe defensés al rector encare que fos contra tota rahó y llei; cadascú defensa als seus; pero obran uns ulls com unes taronjas quan els sembla veure á tota una primera autoritat civil de la província als peus de la repugnant sotana de un rector bosquerol.

Fixis be en lo que passa á Capellades. Un rector ignorant, malcarat y rabiós desafia á tot un poble pretén fiscar-se al puny; el poble, què á les bonas seguiria com un remat de xays, á les malas ensenya els ullals al rector, y ferm en son dret, posa per tres vegadas en escena *La Passió*, contra l'esfors desesperat que per evitarlo fa el rector, secundat, jsembla mental, pel Bisbe, el Gobernador y 'l Diputat.

Ni las representacions provocan cap conflicte, ni 's fa escarni de res sagrat, ni el rector se'n va de Capellades com havia promès, ni passa res de particular, com no siguin unas multas imposades per V. E.

Va un home sabi á donar una conferència á un Centre d'aquella vila, s'hi oposa el rector perque aquell home s'diu Pey Ordeix; no prohibeix ningú la tal conferència que's fa ab un sorollós èxit y sent objecte el conferenciant d'una entusiasta manifestació de simpatia, y desesperat el rector per ses revocades, mon sus influencies, s'agbara als faldons del complaçut diputat y de sus maquinacions ne resulta una multa de cent duros al arcalde de Capellades.

Si 'l diputat s'hagués enterat del assumptu per mediació dels seus amics polítics del districte, y V. E. s'hagués assessorat de las autoritats que de V. E. depenen, es ben segur que fora el rector el castigat per la culpa d'haver portat la perturbació á una vila quieta y traballadora.

Avuy, pagant per suscripció la multa al seu digno arcalde y contribuint á ella totes las autoritats, els fabricants, els obrers, es á dir, totes, absolutament totes las classes socials de Capellades, podrà convençer V. E. de que no son quatre gats els que fan la guerra al seu antípatic rector.

Y perdonem V. E. l'atrevidement de dirigirli las presents ratllas, que no son en so de censura, sinó com a expresió del sentiment que 'm causa veure á una autoritat divorciantse d'un poble, per haverse posat lleugerament á las ordres d'una reacció desconsiderada, personificada en aquest cas per un rector trabucayre.

J. DE J.

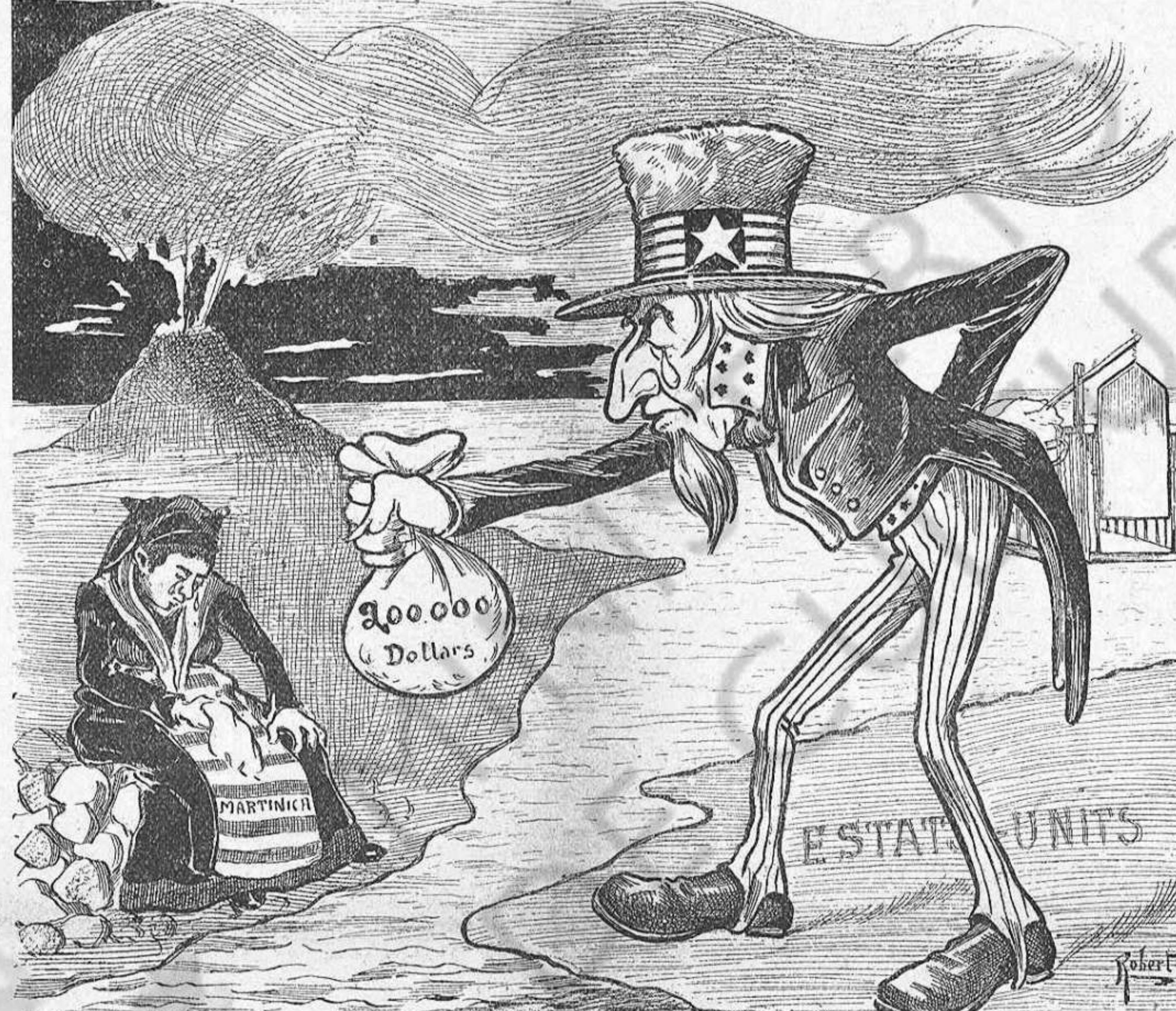

ENUNCIÉM á donar compte detallat de las festas de la coronació; no 'ns falta l'humor, pero sí l'espai. Per lo tanto ja que no podém segar, espigolarém, y prèguine 'ls nostres lectors la bona voluntat.

Van arribar á Madrid alguns príncips estrangers. Per cert que al de Oporto, representant de Portugal, ningú va acudir á rebre'l á l'estació. Y cuidad qu'era el més catòlic. Per això sens dubte se 'l va tractar com de casa.

El gran duch Wladimir de Russia y 'l príncep Nicolau de Grecia son cismàtics; els príncips Albert de Prussia, Eugeni de Suedia, Cristián de Dinamarca y Artur de Inglaterra, son protestants; el príncip hereu de Siam es budista; el duch de Génova, en care que catòlic no està bé ab el Papa, y 'l general

La filantropia del oncle Sam

(Per quan vingui ab la segona, ja tinch á punt la ratera.)

Florentin, representant de la República francesa, està en pugna ab las idees clericals.

En las festas de la coronació, Espanya y Portugal formavan una excepció pel seu catolicisme incondicional, propi sols de las nacions endarreridas.

Deixo en castellá la següent notícia que va circular pels periódichs:

«Un ayudante del Rey ha estado en el domicilio de Mazzantini para enterarse de su estado. Mazzantini se muestra tan satisfecho de la atención de que ha sido objeto por parte de Alfonso XIII, que ha dicho:—Torearé aun cuando tenga que volver á la cama después de la corrida.»

Per real decret fou ascendit á general de brigada el comte de Casserta.

Aquesta disposició es l'última que va suscriure la seva augusta sogra, al deixar de ferse càrrec de la regencia.

**

Per l'acte de la jura s'prengueren grans precaucions. Tots els carrers pels quals havia de passar la regia comitiva estaven ocupats per una doblefila de tropa; en las embocaduras hi havia forsas de caballeria.

En el domicili de la societat de Seguros *La Iberia*, situat en la Carrera de Sant Geroni, foren detinguts alguns joves, suposantse's autors de un complot anarquista. Després se feren moltes altres detencions. Se deya si s'havien trobat algunes cartutxos de dinamita, pero algun bromista deya:—Ja veuré al cap-de-vall si serán de dinamita ó serán de perdigóns.

La prova de que la policia procedí ab alguna lleugeresa, es que á alguns dels detinguts en primer lloc, se 'ls posà en llibertat al dia següent de la seva detenció.

**

També s'escampà com una exhalació la notícia de un atentat frustrat contra la vida del rey. Pero 'l govern s'apressurà á desmentirlo, consignant en

un telegrama dirigit als governadors de las provincias, las següents paraules: «Lo ocurrido es que una persona que de antiguo es conocida por su manía de extremar el afecto á la familia Real, pretendía acercarse á ella en el momento de la salida de Palacio.»

Aquesta persona es en Joseph Crevillent, natural de Archena, fill de uns camarers. Un banyista que allí 'l va coneixer se'l endugué a Madrid fentlo entrar de dependent á casa seva. Al poc temps el despedia per haverse enamorat de la seva filla.

En Crevillent lleva pos'sls ulls y 'l pensament en l'infanta María Teresa. En una funció del Teatro Real va tratar d'enviarli un ram y una declaració de amor. El prengueren per boig.

Vingué 'l dia de la jura y esperava frisos á la porta del Palau real. Tant bon punt sortí la carrossa que conduïa al monarca, obrintse pas per entre ls guardias, arribá á posar má al pom de la portella, sens altre intenció, segons ha dit després, que demanar al rey la mà de la seva germana. De allí l'arrancaren ab violència, y un cop introduït en el cos de guardia, li donaren una gran pallissa.

Conduït al hospital, ahont el tenen de observació, persisteix en la seva fatlera de casarse ab l'in-

fanta.

Al Te-Deum cantat á Sant Francisco el Grande van assistirhi tres cardenals: el de Toledo, el de Santiago y 'l de Barcelona; cinch arquebisbes: el de Valladolid, el de Burgos, el de Sevilla, el de Tarazona y 'l de Zaragoza, y 19 bisbes: de Madrid, Sión, Cuenca, Jaén, Córdoba, Tortosa, Málaga, Mondoñedo, Badajoz, Barbastro, Sigüenza, Segovia, Astorga, Jaca, Vitoria, Pamplona, Lugo, Solsona y Oviedo. Total 27 prelats de nostra Santa Mare Iglesia.

S'ha observat qu'en l'allocució dirigida per don Alfonso XIII á la Nación, s'hi fa un gran consum de paraules acabades en *on*.

«La educación que he recibido me hace ver que desde este momento pesan sobre mí deberes que acepto sin vacilar, como sin vacilación alguna he ju-

rado la Constitución y las leyes, consciente de cuanto encierran los compromisos contraídos ante Dios y la Nación.»

Y pel mateix tenor son tots els demés párrafos: «Ciertamente faltanme para la grave misión que me está confiada, etc... «Pido, pues, á todos los españoles que me otorguen su confianza; en cambio yo les aseguro mi devoción completa á sus intereses y mi resolución inquebrantable de consagrarme, etc., etcetera... «Abriro la confianza de mostrar á todos los españoles que más que el primero en la gerarquia he de serlo en la devoción á la patria y en la incansable atención á cuanto puede contribuir á la paz, á la grandeza, á la felicidad y al progreso de la nación española.»

Y prou ons.

**
L'allocució dirigida á los soldados y marinos, contenida entre altres párrafos el següent:

«Dichoso mil veces aquel que afortunado os guía y dirige el día del combate, porque está seguro de vencer ó morir con honor!»

**
La revista militar se veié extraordinariament concorreguda.
Durant el desfile al rey va sortirli sanch pel nas.

• • •
Al Teatro Español se donà una funció pública y gratuita en obsequi del poble, representants'hi 'l drama *Juan José* y la comèdia antigua *Entre bobos* anda el joc.

Per qüestió del reparto de invitacions á la funció del *Real* hi hagué no pochs disgustos, principalment entre 'ls diputats y senadors. El Sr. Uria ha denunciat el cas de dos dels seus colegas, que cediren las dos invitacions que 'ls tocaren en sort, á dos conegudes *cocottes* de Madrid. Aquesta denúncia, segons sembla, donarà lloch á un *lance de honor*.

**
La batalla de flors del Retiro que sigué molt brillant va efectuarse ab l'idea de destinar el produc'te als assilos benèfics. Pero sembla que 'ls tocarà molt poca cosa, per haverse hagut de invertir la major part dels 11 mil duros que's recaudaren, en adorar la pista y construir tribunas de luxe.

• • •
L'encarregat de organizar la corrida de toros siqué'l Ministre de Instrucción pública (!!!), que ab la ditosa qüestió dels bitllets ha passat mes mals de cap que no li donarà mai tot el ram de l'ensenyança.

Un detall: fins els bisbes senadors varen reclamar els bitllets que 'ls corresponían.

Un altre detall: els revendedors feren el seu negocí ab els bitllets qu'eren de rigurosa invitació. De una devanteria de grada, n'arribaren á demanar 200 pesetas.

• • •
Y no vá mas.
Que 'l lector me dispensi, que ja estich cansat d'espigolar.

SOLUCIONS

Á LO INSERTAT EN L' ÚLTIM NÚMERO

1. XARADA.—Es-pa-rra que-rra.
2. ENDAVINALLA.—Van.
3. TRENCÀ-CLOSCAS.—Batal'a de reynas—Soler.
4. CONVERSA.—Sisquet.
5. GEROLÍFICH.—Per sotanas los capellans.

Caballers: A. Llauderó M., A. Casanovas, Tomás Torrent. Un boer, Pepet Xuriguera, Manolo Fideñas, C. Vera Misericròs, Un barbero, Areugon Giró y 'La Viña; Tamarit; Constancia.

Caballers: Noy de las mostras, Antoni Feliu, Un taper de Cassà, P. Virgili y Jaume Mitjavila; Assiduitat,

Caballer: Got de Nansa: Això es molt fàcil, y ademés perdonable. De tots modos, si vol que's rectifiqui, allà v'Consti que l trencà closcas N. N. no en est N. N. sino en Got de Nansa.» *Veliaquit*.—J. Costa Pomés: S'ha desciudit la solució de una de las xardanes. Casi tot va bé Vaig cumplir el seu encàrrec. Y dispensi, eh?—Y. Emma Dou: Es massa incorrecte, dona. Y ja 'ns ho pensé que ademés de versos sab fer calotots... Pero, francament, preferiríam que 'ns envies calotots...—Francesc Borràs: La guardem pera pulir una miqueta, y s'insertarà quan hi hagi ocasió.—F. P. J.: Moltes gràcies per l'avís, pero la cosa no té importància. Lo que devia pensar en Pérez Zúñiga: D' un article de 'n March, publicat en el número 618 de *La Esquella*, corresponent al any 90, qu' se'n recorda?... Visqué, visqué, que de mes cresps ne veurém...—Joan Bebé: Sí, senyor, bé, bé, molt bé.—Visca la República! ah, i y el poix!—Andrésito: No hi ha de que ditzas. Las cosetes d'avui son aprofitables, la major part.—Francisquet del monte: Vosté tocarà bé la caricatura política. Es llàstima que no s' hi dediqui. Constança Perseverança y iúncia!—Samassilla del A (Igualada): Diguéu als vostres companys que van fer mal fet en obsequiaront tant, perque ab tot y alll dels compromisos, quan van ser a Martorell intentan menys ganes de tornar endarrerir!—Antoni de Masanés: Els epígrames s' aprofitaran un dia ó altre.—Un que ho entén avíss: Un altre que ho entén tot al revés! Y per això no li publico lo qu' envia.—Ramón Boixadas: Li agrairé l'enviò de las instantànées. El cas es que no varen arribar á temps; y aquestes coses han de tenir el quid de l'actualitat —Leopold Mariné: Es defectuos, tortuós, vaporós y enfadós.—P. Viola: ¡A Canpros!—J. M. de G.: La poesía, si mal no recordo, ja l'havia enviada. La xarda va bé. Gracias.—P. P. P.: Està ben observat, pero ara ja seria una mica inopportú. Això hauria anat á la extraordinaria passada.

COLECCION ECONOMICA DE LEYES ESPAÑOLAS

Acaba de publicarse

DERECHOS Y DEBERES DE LOS CIUDADANOS

GARANTIAS CONSTITUCIONALES

Un tomo en 8.º, encuadrado, Ptas. 1.

Impremta de LA CAMPANA y LA ESQUELLA, Caiet del Olm, número 8.
Tinta Ch. Lorilleux y C.

Ja ha sortit! * OBRA NOVA * Ja ha sortit!

ENTRE FALDILLAS Y PANTALONS HUMORADA EN VERS

PER C. GUMA

Preu: DOS rals. Se ven á can López, als kioscos y á casa de tots els nostres Corresponsals.